

PLAN DZIAŁANIA KT 194 ds. Gipsu i Wyrobów z Gipsu

STRESZCZENIE

KT 194 zajmuje się zagadnieniami związanymi z gipsem, spoiwami gipsowymi stosowanymi w budownictwie, spoiwami anhydrytowymi, drobnowymiarowymi wyrobami gipsowymi dla budownictwa, wielkowymiarowymi elementami gipsowymi, płytami i bloczkami gipsowymi, płytami gipsowo - kartonowymi oraz akcesoriami montażowymi.

KT 194 opiniuje, weryfikuje oraz zatwierdza do stosowania w Polsce projekty Norm Europejskich opracowywanych w Europejskim Komitecie CEN/TC 241 Gypsum and gypsum based products i jego podkomitetach. Środowisko, w którym działa KT 194 obejmuje przede wszystkim krajowych producentów wyrobów gipsowych i anhydrytowych, jak i jednostki naukowo badawcze.

Korzyści wynikające z działalności KT 194 są trudne do oszacowania liczbowego i wynikają głównie z:

- koordynacji w opiniowaniu projektów Norm Europejskich podmiotów zainteresowanych ich wprowadzeniu
- tłumaczenia i zatwierdzania do stosowania w Polsce Norm Polskich i Europejskich
- opiniowania i ewentualnego wycofywania (lub aktualizacji) nieaktualnych norm, będących niejednokrotnie balastem do wprowadzania nowych produktów.

Te i inne działania KT 194 korzystnie wpływają na coroczny rozwój rynku spoiw gipsowych i produktów pochodnych, gdyż pozwalają właściwie zdefiniować i zakwalifikować produkty, ujednoczyć i usprawnić narzędzia do badania i kontroli jakości tych produktów.

Celem działania KT 194 jest kontynuacja wyżej wymienionych działań, przy czym priorytetem jest jak najszybsze wprowadzanie nowych oraz aktualizacja istniejących w branży norm.

1 ŚRODOWISKO BIZNESOWE KT

1.1 Opis środowiska biznesowego

Na działalność gospodarczą objętą zakresem KT 194 znaczący wpływ mają następujące uwarunkowania polityczne, gospodarcze, techniczne, prawne, społeczne i/lub aspekty regionalne/międzynarodowe:

W ostatnim dwudziestoleciu rynek spoiw gipsowych uległ dużemu rozwojowi zarówno jeżeli chodzi o ilość sprzedawanych produktów jak i ich różnorodność. W okresie transformacji ustrojowej w Polsce (dane z 1990 roku) ilość sprzedanych spoiw gipsowych

nie przekraczała 200 tys. ton i sprowadzały się prawie wyłącznie do gipsu budowlanego i tynków gipsowych produkowanych z prażonego kamienia gipsowego. Już w roku 1995 ilość sprzedawanych spoiw gipsowych podwoiła się i wynosiła ponad 400 tys. ton. Krajowa produkcja spoiw gipsowych, będących najbardziej tradycyjnym kierunkiem zastosowania gipsu, systematycznie wzrastała w pierwszej dekadzie obecnego wieku i w 2011 r. osiągnęła rekordowe 1626 tys. ton.

Na tak gwałtowny rozwój wpłynęło kilka istotnych zmian w tej branży. W latach dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku nastąpił gwałtowny rozwój technik odsiarczania spalin w elektrowniach i elektrociepłowniach, który spowodował pojawienie się zupełnie nowego surowca do produkcji spoiw gipsowych. Był nim gips powstający w trakcie odsiarczania spalin metodą mokrą wapienną. Początkowo odpad ten był trudny do zagospodarowania ze względu na duży stopień zawilgocenia, znaczne ilości wolnego wapna i brak stałości składu chemicznego. Dalszy rozwój technik odsiarczania spalin pozwoliły w dużej mierze wyeliminować te negatywne zjawiska a tym samym uzdatnić ten odpad do produkcji spoiw gipsowych i produktów z gipsu. Niestety po tym okresie tendencja jest odwrócona jednak, co z jednej strony jest konsekwencją zmian koniunktury na rynku budowlanym, z drugiej strony jest zauważalny na rynkach zachodnich trend suchej zabudowy i wykończeń opartych na płytach kartonowo-gipsowych.

Zainteresowanych działalnością KT 194 można podzielić na kilka stron:

1. Producenci wyrobów:

- producenci gipsu i spoiw gipsowych oraz anhydrytowych
- producenci płyt gipsowo-kartonowych, płyt i bloczków gipsowych oraz akcesoriów służących do ich montażu
- producenci drobnowymiarowych i wielkowymiarowych wyrobów gipsowych dla budownictwa.

2. Jednostki naukowo badawcze:

- państwowe instytucje naukowo-badawcze
- laboratoria badawcze
- uczelnie wyższe kształcące w zakresie budownictwa ogólnego i materiałów budowlanych

3. Konsumenci:

- indywidualni
- firmy budowlane: deweloperzy, wykonawcy

Oczekiwania wymienionych stron są zgoła odmienne i należy je usystematyzować.

Bezpośrednio i najbardziej zainteresowani działaniami KT 194 są producenci wyrobów gipsowych i ich pochodnych. Producenci oczekują norm, które będą:

- aktualne i dostosowane do bieżących potrzeb rynku,
- w sposób prosty definiować produkty,
- stawiać niewygórowane i jedynie istotne wymagania wobec parametrów produktów,
- podawać proste i nie wymagające specjalistycznego sprzętu metody badawcze do oznaczania parametrów swoich wyrobów.

Jednostki naukowo-badawcze zajmujące się wyrobami gipsowymi oczekują norm, które będą:

- w sposób prosty definiować produkty,
- stawiać precyzyjne wymagania wobec parametrów produktów,
- podawać metody badawcze.

Konsumenci produktów gipsowych w Polsce nie są bezpośrednio zainteresowani działaniami KT 194 (nie uczestniczą w działaniach KT 194) jednakże istotne są dla nich wymagania zawarte w normach przygotowywanych przez komitet. Oczekują oni norm, które będą :

- aktualne i dostosowane do bieżących potrzeb rynku,
- w sposób prosty definiować produkty,
- podnosić jakość produktów,
- stawiać precyzyjne i szerokie wymagania wobec parametrów produktów.

1.2 Wskaźniki ilościowe dotyczące środowiska biznesowego

Poniższe wskaźniki ilościowe opisują środowisko biznesowe, w celu wsparcia działań KT poprzez zapewnienie niezbędnych danych:

Najnowsze dane publikowane przez GUS potwierdzają tendencję spadkową tej branży. Dane dotyczące sumarycznej gospodarki w przemyśle gipsowym Polsce w latach ubiegłych przedstawiono w Tabelach 1-3:

Tabela 1. Krajowa produkcja surowców gipsowych [w tys. ton]

Rok	2005	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Naturalny kamień gipsowy	1048	1119	1012	1067	1077	1100	913	882	906
Anhydryt	195	158	167	158	150	100	147	136	137
Gips syntetyczny	1177	2076	2388	2586	2789	2833	bd	bd	bd
Produkcja całkowita	2420	3353	3567	3811	4016	4033	-	-	-
Eksport	0,1	0,2	0,3	49,2	44,7	48	-	-	-
Import	150	158	129	131	123	65	-	-	-
Zużycie	2571	3511	3697	3894	4096	3617	-	-	-

Tabela 2. Rynek spoiw gipsowych w Polsce [w tys. ton]

Rok	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Produkcja	771,0	1346,8	1625,9	1509,6	1264	1090	1164	984
		1040*		1220*		875*		

Import	94,1	53,6	46,3	39,3	-	-	-	-
Eksport	33,1	30,0	50,8	60,8	-	-	-	-
Zużycie	832,0	1370,4	1621,4	1488,1	-	-	-	-

* w różnych rocznikach przemysłu GUS są podane różne dane dla tych samych lat produkcji

Tabela 3. Rynek płyt gipsowo-kartonowymi w Polsce [w mln m²]

Rok	2005	2008	2009	2010	2011	2012	2017
Produkcja	114,4	138,5	117,5	116,7	112,8	108,7	189
Import	6,4	8,7	3,2	3,5	3,9	3,5	-
Eksport	73,4	58,2	47,0	39,0	40,4	41,1	-
Zużycie	47,4	89,0	73,7	81,2	76,3	71,1	-

Największym konsumentem gipsu i anhydrytu jest branża budowlana. W większości zastosowań gips używany jest w charakterze spoiwa, a wtedy jest on poddawany prażeniu. Nieprażony (surowy) gips dwuwodny oraz anhydryt II stosuje się praktycznie wyłącznie w produkcji cementu jako regulator czasu wiązania. Prażony gips znalazł zastosowanie w dwóch głównych dziedzinach materiałów budowlanych: produkcja spoiw i suchych mieszanek gipsowych oraz płyt gipsowo-kartonowych.

2 OCZEKIWANE KORZYŚCI Z REALIZACJI PRAC KT

Działalność KT 194 polegająca na tłumaczeniu i wdrażaniu Norm Europejskich, opracowaniu Norm własnych oraz głosowaniu nad projektami Norm Europejskich będzie skutkować następującymi korzyściami:

- wzrost dostępności do norm i ułatwienie z ich korzystania wynikające z tłumaczenia; brak barier językowych,
  - unikanie dwuznacznej interpretacji norm przy ich samodzielnym tłumaczeniu i wszelkich negatywnych skutków z tym związanych np.: wprowadzenie wyrobów nie spełniających właściwych wymagań, katastrofy budowlane
  - wsparcie przepisów poprzez opracowania prawne w kontekście harmonizacji norm krajowych.

- umożliwienie współuczestnictwa w kształtowaniu norm branży gipsowej osobom bezpośrednio zainteresowanym
- umożliwienie krajowym producentom bezpośredniego importowania swoich wyrobów na rynkach UE.

3 CZŁONKOSTWO W KT <I STRUKTURA KT>

Każdy podmiot krajowy zainteresowany daną tematyką ma prawo zgłosić chęć uczestnictwa w KT i po spełnieniu wymogów proceduralnych (procedura Z2-P3 w powiązaniu z Z2-P1) stać się członkiem KT. Każdy członek KT realizuje zadania KT poprzez swoich reprezentantów.

Aktualny skład KT jest podany na stronie www.pkn.pl, w Wykazie OT.

4 CELE KT I STRATEGIA ICH REALIZACJI

4.1. Cele KT

Celem KT 194 jest:

- utrzymanie wysokiej jakości spoiw gipsowych i wyrobów gipsu sprzedawanych na polskim rynku materiałów budowlanych,
- eliminacja barier technicznych w handlu oraz barier w produkcji tych materiałów,
- harmonizacja i wdrażanie Norm Europejskich i Międzynarodowych,
- zapewnienie bezpieczeństwa produktu, zapewnienie zdrowia konsumenta,
- wspieranie innowacyjnych rozwiązań i wprowadzanie nowych produktów na rynek,
- wspieranie rozwiązań promujących ochronę środowiska,
- merytoryczne wsparcie zmian w normalizacji i prawodawstwie krajowym i UE w obszarze gospodarki o obiegu zamkniętym (Circular Economy),
- tłumaczenia Norm Europejskich.

4.2. Aspekty środowiskowe

Tematyka działalności KT 194 jest w niektórych aspektach powiązana z zagadnieniami ochrony środowiska. Najważniejszy z tych aspektów jest fakt zagospodarowanie odpadu jakim jest gips z odsiarczania spalin. Tak więc nie tylko samo odsiarczanie ma w tym wypadku duże znaczenie w ochronie środowiska, ale i skuteczne zagospodarowanie odpadu przemysłowego i ograniczenie tym samym zużycia naturalnych surowców. Zmiany w przepisach normowych ułatwiły w tym wypadku szybkie i skuteczne zagospodarowanie tego odpadu. Drugim istotnym z punktu widzenia ochrony środowiska związanego z działalnością KT jest fakt znacznego wzrostu zainteresowania gipsem jako materiału wiążącego kosztem innych materiałów wiążących. Korzyści środowiskowe wynikają w tym wypadku z zdecydowanie najmniejszej emisji CO₂ i najmniejszego zużycia energii potrzebnej do wytworzenia jednostkowej ilości gipsu w porównaniu do innych materiałów wiążących: cementu,

wapna. Ponadto wyroby z gipsu są najbardziej przyjazne człowiekowi z uwagi na brak jakiegokolwiek negatywnych oddziaływań (toksyczność, promieniotwórczość, drażliwość) a przy tym zapewniają one najkorzystniejszy mikroklimat pomieszczeń w których są stosowane.

4.3. Strategia ustalona do osiągnięcia celów KT

Strategia realizacji założonych celów przez KT 194 jest następująca:

- jak najszybsze tłumaczenie i zatwierdzania do stosowania Norm Europejskich,
- koordynacja w opiniowaniu projektów norm europejskich, przez podmioty zainteresowane ich wprowadzeniem, opracowywanych w Europejskim Komitecie Technicznym:, CEN/TC 241 Gypsum and gypsum based products, w którym funkcjonują podkomitety techniczne ds.:
CEN/TC 241/WG 1 Powders,
CEN/TC 241/WG 2 Cast products,
CEN/TC 241/WG 3 Board products. .
- opiniowanie i ewentualne wycofywanie nieaktualnych norm,
- wyznaczenie priorytetów tych prac, które wspierają ekologiczne innowacyjne rozwiązania i wprowadzanie nowych produktów na rynek.
- zwoływanie posiedzeń Komitetu Technicznego

5 CZYNNIKI WPŁYWAJĄCE NA REALIZACJĘ PROGRAMU PRAC KT I WPROWADZANIE NOWYCH TN DO PROGRAMU PRAC

Każdy zainteresowany ma możliwość zgłaszania tematów normalizacyjnych (TN) wypełniając Karty nowego tematu (KNT) lub Karty propozycji tematu normalizacyjnego (KPT).

Każdy zgłoszony TN jest wprowadzany do programu KT. KT decyduje o kontynuacji lub zaniechaniu tematu normalizacyjnego.

W programie prac prezentowane są wszystkie TN będące aktualnie w opracowaniu.

Program prac KT znajduje się na stronie www.pkn.pl , w Wykazie OT, po wybraniu numeru właściwego KT.

Drugi element numeru tematu normalizacyjnego wskazuje numer Podkomitetu Technicznego opracowującego temat, np. numer tematu normalizacyjnego XXX.1.XXXX oznacza wykonywanie w KT XXX PK 1 (Podkomitecie Technicznym nr 1 Komitetu Technicznego XXX). Jeżeli drugi element przyjmuje wartość zero oznacza to, że TN jest opracowywany w KT.

W pracach KT 194 napotyka się pewne problemy z:

- zapewnieniem płynności finansowania tłumaczeń Norm Europejskich,

- zapewnieniem finansowania opracowania nowelizacji Polskich Norm,
- sprawnym ustaleniem składu grupy potrzebnej do opracowywania tematu normalizacyjnego,
- brak zgody środowiska biznesowego na przyjęcie projektu danej normy bez wprowadzenia odpowiednich zmian w treści lub bez np. opracowania szczególnych warunków krajowych,

są to jednak problemy w małym stopniu wpływające na sprawność i skuteczność działania KT.

6 WYKAZ PROPOZYCJI TEMATÓW NORMALIZACYJNYCH, DLA KTÓRYCH KT PRZEVIDUJE POZYSKANIE ZAMAWIAJĄCYCH W RAMACH PRAC NA ZAMÓWIENIE

Wykaz aktualnie prowadzonych prac znajduje się na stronie internetowej PKN w Programie prac PKN.

